

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen luonnosvaihtoehtoista

Tekninen lautakunta 23.2.2022 § 34

Valmistelu

Valmistelijana kaavoituspäällikkö Sari Niemi, p. 040 830 4366, toimialajohtaja Kari Nissinen, p. 040 669 1005, kaupungininsinööri Jyrki Könttä p. 040 588 9022 ja elinkeinojohtaja Terho Savolainen p. 040 630 5328

Pohjois-Savon liitto on pyytänyt lausuntoa maakuntakaavaluonnoksista. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaihe on nähtävillä 11.1.-14.3.2022 Pohjois-Savon kuntien toimistoissa ja internetsivuilla, Pohjois-Savon liitossa sekä liiton verkkosivuilla.

Maakuntakaavasta on laadittu kaksi luonnosvaihtoehtoa: VE1 Kyvykäs uudistuja ja VE2 Rohkea kasvaja.

Kaavassa käsitellään seuraavia teemakokonaisuuksia: 1. aluerakenne, asuminen ja elinkeinojen kehittäminen, 2. liikennejärjestelmä, 3. viherverkosto ja luonnon monimuotoisuus, 4. luonnonvarat, 5. kulttuuriympäristö, 6. energia, yhdyskuntatekniikka ja tekninen huolto ja 7. muut teemat. Läpileikkaava teema on ilmastonmuutos.

Luonnosvaihtoehdot eroavat toisistaan siten, että Kyvykkäessä uudistujassa väestötavoite on 242 000 asukasta ja Rohkeassa kasvajassa 260 000 asukasta. Ilmastonmuutoksen osalta Kyvykäs uudistuja on tavoitteiltaan kunnianhimoisempi tavoitellen siihen sopeutumisen lisäksi myös ilmastonmuutoksen hillintää.

Aluerakenteen osalta kyvykäs uudistuja tavoittelee laajempaa

maakunnallista perspektiiviä, kun taas rohkeassa kasvajassa otetaan tavoitteeksi kaupunki- ja taajamakeskeisyyden lisäksi ohjata kyläverkkoa. Raide- ja vesiliikenteen osalta kyvykkäällä uudistujalla on korkeammat kehittämistavoitteet kuin rohkealla kasvajalla.

Yhteenvedona todettakoon, että kyvykäs uudistuja pitäytyy maakunnallisessa ja valtakunnallisessa suunnittelutasossa, kun taas rohkeassa kasvajassa on otettu myös seudullisia suunnittelukysymyksiä ratkaistavaksi. Kyvykäs uudistuja ennakoi Maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta, kun taas Rohkea kasvaja pitäytyy nykyisen lainsäädännön ohjausvaikutuksissa.

Iisalmen kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kehittämisperiaatteet

Kehittämisperiaatemerkintöjen osalta Iisalmea koskevat kaupunkikehittämisen kohdealue, viitoskäytävän kehittämisvyöhyke, joukkoliikenteen kehittämisvyöhyke, maaseudun kehittämisvyöhyke, kiertotalouden kehittämiskohde Peltomäki ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve. Iisalmen kaupungin näkökulmasta nämä kehittämisperiaatemerkinnät ovat oikeita. Sen sijaan kehittämisperiaatemerkinnöistä ei löydy yhtään merkintää Iisalmen alueelta, joilla osoitettaisiin matkailun vetovoimakohteita tai kehittämisvyöhykkeitä. Kaupungin näkökulmasta kehittämisperiaatemerkintöihin tulisi lisätä kohteet Koljonvirta ja Runni.

Aluerakenne, asuminen ja elinkeinot

VE 1 eli Kyvykäs uudistuja on aluerakenteen osoittamisessa yleispiirteisempi ja jättää enemmän kuntakaavoituksen ratkaistavaksi. VE 2 eli Rohkea kasvaja osoittaa kyliä ja antaa niille suunnittelumääräyksiä. Iisalmen kaupungin näkökulmasta

aluerakenteen ohjauksessa VE 1:den ratkaisut ovat tältä osin tavoiteltavampia ja maakuntakaavatasoon paremmin soveltuvia.

Keskustatoimintojen aluerajaus tulee säilyttää nykyisessä laajuudessaan kuitenkin täydentäen sitä ulottumaan Kilpivirrantien osalta itään siten, että se ulottuu rataa saakka. Alueella sijaitsevat jo nyt vähittäiskaupan suuryksikkö Halpa-Halli ja Motonet.

Kaavakartalle on osoitettu aluevarauksina teollisuus- ja varastoalueita ja matkailupalveluiden alueita. Aluevaraukset vastaavat Iisalmen kaupungin strategisia tavoitteita.

Maa- ja metsätalousalueille on osoitettu elinkeinoon vaikuttavia merkintöjä. Merkinnöillä osoitetaan ulkoilun ohjaamistarvetta ohjaavia alueita ja erityisiä ympäristöarvoja omaavia alueita. Onko maakuntakaavatasolla todellakin tarve osoittaa tällaisia merkintöjä? Ovatko näiden merkintöjen ohjaamistarpeet ja taso maakunnallisia?

Liikennejärjestelmä

Liikennejärjestelmän osalta Iisalmen osalta ovat näkyvillä tärkeimmät kehitettävät liikenneväylät ja liikkumismuodot. Raide-, tie-, vesi- ja lentoliikenne on vähintään nykyisen tasoisena huomioitu. Tärkeänä kehitettävänä kohteena on osoitettu Savon Radan kehittäminen kaksiraiteisena ja myös mahdollisuus raideliikenteen kehittämiseen tavaraliikenteen sekä henkilöliikenteen osalta. Näiden kehittämistavoitteiden osalta on hyvä, että merkinnät tukevat laajasti kehittämistavoitteita. Terminaalialueiden osalta kaupunki pitää tärkeänä rautatieaseman ja Soinlahden alueiden terminaalialueiden kehittämistavoitteita tukevia merkintöjä. Kaupungilla on hanke, jossa selvitetään rautatieasemalle sijoittuvan terminaalialueen siirtomahdollisuutta pohjoisemmas Parkatin alueelle. Kevelin terminaali ei vastaa nykyajan vaatimuksia ja

aiheuttaa liikenneturvallisuuden häiriöitä ahtaalla katuverkolla. Tämän terminaalialueen kehittäminen ei ole kaupungin näkökulmasta tavoiteltavaa.

Viherverkosto, luonnonsuojelu ja virkistys

VE 1 sisältää laajoja viherverkostomerkintöjä, jotka koskettavat Iisalmen kaupungin alueita kaupungin laita-alueilla. Nämä verkostot ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta ja ekologisina käytävinä. Tavoiteltavaa kuitenkin on, että jos maa- ja metsätalousalueita kuuluu osaksi viherverkostoja, alueilla ei elinkeinotoiminnan harjoittaminen vaarannu.

Luonnonvarat

Kaavakartalle on osoitettu maa-ainesten ottoalueet, turvetuotantoalueet, mineraalipotentialisuusalueet ja pohjavesialueet. Näiden kaavamerkintöjen merkitystä maakunnallisen tason merkintöinä tulisi perustella. Turvetuotannon tulevaisuus näyttää epävarmalta. Olisiko syytä poistaa turvetuotantoalueet kaavakartalta tällä perusteella ja myös sillä perusteella, että merkinnät eivät ole välttämättä maakunnallista tasoa? Ovatko maa-ainesten ottoalueet lähinnä toiminnassa olevia alueita ja onko niitä edes syytä merkitä kaavakartalle, jos uusia potentiaalisia maa-ainesten ottoalueita ei merkitä?

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön osalta merkittävä uusi asia on modernin rakennusperinnön inventoinnin ja arvotuksen valmistuminen maakuntatasoisena. Iisalmen kaupungin alueelle on arvotettu useita maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Kohteita on osoitettu aluekohteina ja yksittäisinä kohteina. Kaavaselostuksessa on syytä täsmentää miten nämä merkinnät ohjaavat kuntakaavoitusta.

Kaupungin elinvoiman näkökulmasta laajojen alueiden osoittaminen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi alueiksi maakuntakaavatasolla voi olla kohtalokasta. Keskusta-alueen merkintätapaa tulisi kehittää siten, että seutukaupungin kehittämisenäkökulma olisi paremmin toteutettavissa. Merkintä nykyisellään voi rajoittaa kehittämistä voimakkaasti. Merkintä on osoitettu kohtuullisen tarkassa mittakaavassa kulttuuriympäristön teemakartoille kaavamerkinnät ja määräykset -osiossa. Tämä antaa kuvan, että merkintä on vahvasti ohjaava ja tarkkarajainen.

Energia, yhdyskuntateknikka ja tekninen huolto

Tuulivoima nousee vahvaksi teemaksi maakuntakaavassa siten, että kyvykkäässä uudistujassa on maakuntatasolla osoitettu kunnianhimoisemmat tavoitteet tuulivoiman toteutumiselle kuin rohkeassa kasvajassa. Iisalmen osalta molemmissa kaavaluonnosvaihtoehdoissa on esitetty Vuorimäen tuulivoima-alue, jossa on jo hanke meneillään. Kaupungilla ei ole huomautettavaa tuulivoimaa koskeviin kaavamerkintöihin.

Sähkönsiirtolinjojen osalta on jätetty pois myös maakunnallisesti merkittävät sähkönsiirtolinjat. Tällainen on esimerkiksi hiljattain YVA-hankkeen läpi käynyt Järvinlinja (Vaala - Joroinen), jonka Fingrid toteuttaa. Olisiko tämä linja syytä kuitenkin merkitä kaavakartalle?

Yhteenveto

On tavoiteltavaa, että maakuntakaavan merkintätapaa ja aluevarauksia kehitetään strategisempaan suuntaan. Olennaista olisi kautta linjan tunnistaa maakunnallisen tason kehitettävät ja ohjattavat asiat. Kulttuuriympäristöä koskevien määräysten osalta näyttää kuitenkin esitystapa olevan ristiriitaisia tulkintoja aiheuttava ja osin hyvin tarkasti ohjaava. Myös tältä osin olisi syytä kehittää

merkintöjä strategisempaan suuntaan. Iisalmen rooli seutukeskuksena on muilta osin hyvin tunnistettu.

Strategisten tavoitteiden ja yritysvaikutusten arviointi sekä kuntien päätösten ennakkoarviointimenettely

Päätös toteuttaa strategian tavoitetta

Ihana Iisalmi

Tavoitteena on, että rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden

Tavoitteenamme on, että yhdyskuntarakenteemme on tiivis, ja toimiva palveluverkko on hyvin saavutettavissa, liikuntareitit ja puistot houkuttelevat ihmiset liikkumaan. Riittävän

kehittämispotentiaalin turvaaminen kaupunkikeskustassa edesauttaa tavoitteen saavuttamista tiiviistä yhdyskuntarakenteesta ja toimivasta palveluverkosta.

Tavoitteenamme on, että tarjoamme laadukkaat asuin- ja työpaikkatonttialueet sekä kehittyvät kyläalueet uusille rakentajille. Maakuntakaavan aluerakenne noudattelee Iisalmen kaupunkistrategian tavoitteita.

Tavoitteenamme on, että vaalimme kaupungin arvokasta historiaa ja kulttuuriympäristöämme, jonka osalta Maakuntakaavalla on nykyisen MRL:n voimassa ollessa merkittävä rooli maakunnallisten arvojen turvaamiseksi.

Tavoitteenamme on, että olemme toiminnassamme hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, joka soveltuu myös maakuntakaavan ilmastotavoitteisiin.

Tavoitteenamme on, että huolehdimme kaupungin hyvästä saavutettavuudesta ja vahvalla edunvalvonnalla vaikutamme eri

sidosryhmiin seudun elinvoimaisuuden kehittämiseksi. Liikenneverkon kehittäminen ja Iisalmen saavutettavuuden parantaminen on keskeinen ylikunnallinen tavoite ja siltä osin maakuntakaavalla on merkittävä rooli tämän turvaamisessa.

Ihmeiden Iisalmi

Tavoitteena on, että olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa. Esitetyt kaavamerkinnät keskusta-alueella kulttuuriympäristön osalta voivat heikentää kaupunkikehittämistä ja uusia investointeja, joten niitä tulisi kehittää.

Tavoitteena on myös, että meillä arki on helppoa kaikenikäisille ja elinvoimainen keskusta houkuttelee asioimaan. Maakuntakaavassa esitetyt kaavamerkinnät vaikuttavat kuntakaavoituksen mahdollisuuksiin kehittää keskustan elinvoimaisuutta.

Tavoitteena on, että toimimme yritysystävällisesti ja tarjoamme kilpailukykyiset yrittämisen olosuhteet, kehittämispalvelut sekä laajan yhteistyöverkoston niin teollisille kuin palveluyrityksillekin. Maakuntakaavalla tulee turvata mahdollisuus tarjota kilpailukykyiset yrittämisen olosuhteet.

Lisätietona jaetaan

- [Valmisteilla olevat maakuntakaavat](#)

Toimialajohtajan päätösehdotus

Tekninen lautakunta hyväksyy Iisalmen kaupungin lausunnon Pohjois-Savon Maakuntakaava 2040 2. vaihe kaavaluonnoksista ja esittää kaupunginhallitukselle lausunnon hyväksymistä.

Päätös

Keskustelun kuluessa toimialajohtaja muutti päätösehdotustaan seuraavasti: Tekninen lautakunta hyväksyy Iisalmen kaupungin lausunnon Pohjois-Savon Maakuntakaava 2040 2. vaihe kaavaluonnoksista ja esittää kaupunginhallitukselle lausunnon hyväksymistä. Tekninen lautakunta pitää erittäin huolestuttavana, että maakuntakaavassa esitetään suojeltaviksi kohteiksi niin monia rakennuksia, joiden suojeluperusteita on hankala täysin ymmärtää. Tällaisia rakennuksia ovat esimerkiksi Linja-autoasema, Postitalo, Vesitorni, Hakakadun rivitalot ja Lumilinnan päiväkot.

Hyväksyttiin toimialajohtajan muutettu päätösehdotus.

Sanna Kauppinen poistui tämän pykälän käsittelyn aikana klo 17.25.

Kaavoituspäällikkö Sari Niemi oli asiantuntijana kokouksessa.

Muutoksenhaku

1 A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Toimenpiteet, otteet

Kaupunginhallitus

Pohjois-Savon Liitto

Kaavoitus

Elinkeinojohtaja